

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Редакція висловлює подяку
Тетяні Щегринєць за допомогу в роботі над проектом

Перекладено за виданням:
Harris T. Hannibal Rising: A Novel / Thomas Harris. —
New York : Delacorte Press, 2006. — 336 p.

Переклад з англійської *Олександра Красюка*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

- © Yazoo Fabrications, Inc., 2006
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад, 2008
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2023

ISBN 978-617-15-0382-3

ISBN 978-0-385-33941-4 (англ.)

ПРОЛОГ

Двері до палацу пам'яті доктора Лектера губляться посеред темряви у самісінькому центрі його свідомості, і замкнені вони на клямку, знайти яку можна лише навпомацки. Дивовижний портал веде до безкінечних, гарно освітлених палат у стилі раннього бароко, що кількістю коридорів і залів конкурують із музеєм Топкапі¹.

Усюди акуратно розкладено й підсвічено експонати, кожний із яких є ключем до спогадів, що ведуть до інших споминів у геометричній прогресії.

Колекція експонатів із дитячих років Ганнібала Лектера відрізняється від інших архівів некомплектною. Дещо тут — статичні, фрагментарні сцени, мов мальовані афінські черепки, склеєні білим гіпсом. В інших кімнатах є рух і звуки, величезні змії звиваються, борючись у спалахах серед п'ятни. Благання й плач заповнюють деякі низові місцини, куди й сам Ганнібал не може зазирнути. Проте в галереях не чути ридань, там є музика за бажанням.

Конструювання цього замка розпочалося на початку Ганнібалового студентського життя. У роки ув'язнення він розбудовував і вдосконалював свій палац,

¹ Топкапі — «гарматні ворота» (тур.), палац у європейській ділянці Стамбула, де у 1465—1853 рр. розташовувався величезний двір султана і адміністративний центр Османської імперії. З 1923 р. — музей.

багатствами якого живився в ті довгі періоди, коли тюремники позбавляли його книжок.

Тут, у гарячій темряві його ума, разом намацаймо клямку. Знайшовши вхід, оберімо музику, що грати-ме у галереях і, не озираючись праворуч чи ліворуч, рушимо до Залу Початку, де експозиція найбільш дискретна.

Ми поповнимо її тим, про що довідалися деінде, із воєнних, поліцейських і судових архівів, з інтерв'ю та від німих фігур померлих. Нещодавно віднайдені листи Роберта Лектера допоможуть нам скласти хроніку життя Ганнібала, котрий легко змінював дати, щоби заплутати бюрократів та репортерів. Доклавши зусиль, ми зможемо побачити, як глибинна звірючка кидає смоктати цицьку і, звиваючись, виповзає у світ.

Ось що найперше усвідомив я:

Час — це сокири виляску у гаях.

Філіп Ларкін¹

1

Ганнібал Лютий (1365—1428) побудував замок Лектер за п'ять років трудами вояків, захоплених ним у полон у битві при Жальгирисі². У той день, коли його прапор уперше замайорів на мурованих вежах замка, він зібрав своїх бранців на городі, виліз на риштовання й проголосив, що виконує свою обіцянку — відпускає всіх додому. Чимало з них воліли залишитися на службі, бо було гарне в нього достачання.

Через п'ятсот років на городі стояв восьмий носій цього прізвища, восьмирічний Ганнібал Лектер, він разом зі своєю малою сестричкою на ім'я Міша кидав хліб чорним лебедям на чорній воді. Боячись упасти, Міша тримала Ганнібала за руку і кілька разів узагалі

¹ Філіп Ларкін (1922—1985) — найулюбленіший серед англійців поет другої половини XX ст.; романіст і джазовий критик.

² Жальгирис — литовська назва селища Грюнвальд у Східній Пруссії, де 15 липня 1410 року відбулася чи не найбільша битва Середньовіччя, коли об'єднані польсько-литовсько-русько-татарсько-чесько-молдавські сили під проводом короля Владислава II Ягайла вщент розгромили військо Тевтонського ордену.

не поцілила хлібом до рову. Великий короп ворухнув листок латаття, і врізнобіч пурхнули бабки.

Із води вийшов альфа-лебідь і з погрозливим ши-пінням почалапав на своїх коротких лапах до дітей. Лебідь знав Ганнібала все своє життя, проте все одно наступав, перекиривши чорними крилами пів неба.

— Ой Анніба! — скрикнула Міша і сховалася за братові ноги. Ганнібал, стиснувши в кулаках вербові гілки, підняв руки на рівень плечей, як навчив його батько. Лебідь зупинився, оцінив розмах крил Ганнібала і повернувся до води їсти.

— Ми повторюємо цей урок щодня, — нагадав птахові Ганнібал.

Але сьогоднішній день не був схожим на інші, і йому було цікаво, чи зможуть кудись утекти лебеді. Захоплена видовищем, Міша впустила хліб на драглистий берег. Коли Ганнібал нахилився їй допомогти, вона своєю маленькою, схожою на зірку п'ятірнею весело мазнула йому по носі грязюкою. Він теж приліпив кавалок на кінчик її носа, і вони розсміялися, побачивши свої відображення у воді.

Діти відчули, як тричі струсонувалася земля, аж вода хитнулася, спотворивши їхні обличчя. Відлуння далеких вибухів прокотилося полями. Ганнібал підхопив сестру і помчав до замка.

У дворі стояв мисливський фургон із запряженим у нього великим битюгом Цезарем. Стайничий Берндт у фартуху і ключник Лотар вантажили до фургона три невеликі скрині. Кухар підносив харчі.

— Майстре Лектере, мадам кличе вас до її покоїв, — сказав кухар.

Ганнібал одвів Мішу до няньки й поспішив угору витертими сходами.

Ганнібал любив кімнату матері, з її різноманітними пахощами, вирізаними з дерева личинами й мальованою стелею; мадам Лектер походила з родин Сфорца й Вісконті¹, тож ошатність кімнати вона привезла із собою з Мілана.

Зараз вона була схвильована, світло в її яскравих карих очах відбивалося спалахами іскор. Мати натиснула на губи одному з херувимів на стінній панелі — і відчинилася секретна камера. Ганнібал тримав скриньку, поки мати вигрібала туди з сейфа коштовності й перев'язані пачки листів; місця для всього не вистачило.

Ганнібал подумав, як же вона схожа на портрет її бабці на камейі, щойно пожбуреній у скриньку.

Хмари намальовані на стелі. Немовляв він часто широко розкритими очима дивився на груди матері на тлі хмар. Доторк до його обличчя крайки її блузи... І годувальниця — її золотий хрестик зблискував, мов сонячний промінь між велетенськими хмарами, і вдавлювався йому в щок, коли вона тулила його до щипки, потім вона затирала відбиток хреста на його шкірі, щоб не помітила мадам.

Із гробсбухом у руках у дверях стояв батько.

— Симонето, уже час рушати.

До Мішиної мідної ванночки впакували дитячу білизну, між нею мадам сховала скриньку. Вона окинула очима кімнату і взяла з полиці маленький краєвид

¹ *Sforza, Visconti* — родові прізвища багатьох середньовічних епископів і правителів Мілана, дві сім'ї породичалися у 1441 р., коли дочка герцога міланського Бьянка Марія Вісконті одружилась із Франческо I Сфорца.

Венеції, заціпеніла на хвильку і вручила його Ганнібалові.

— Віднеси кухареві. Тримай за рамку, — усміхнулася вона до сина. — Не розмаж задник.

Лотар виніс ванну надвір до фургона, де розхвилювана навколишньою метушнею тинялася Міша.

Ганнібал підняв Мішу, щоб вона могла торкнутися морди Цезаря. Вона кілька разів натиснула коневі на ніс, ніби очікувала, що він загуде. Ганнібал зачерпнув жменю зерна і розсипав його по двору у формі *М*. Злетілися голуби, літера перетворилася на *М* із живих птахів. Ганнібал накреслив літеру в Міші на долоні — їй скоро мало виповнитися три роки, і він вже втрачав надію на те, що вона колись навчиться читати. «*М* — це Міша!» — нагадав він їй. Вона з реготом побігла між птахів; вони злітали навкруг неї, кружляючи над вежами, відкидаючи тині на дзвіницю.

Кухар, кремезний чоловік, увесь у білому, вийшов, несучи сніданок. Кінь скосив око, відстежуючи рухи кухаря ворухкими вухами: коли Цезар був лошам, кухар ганяв його з городу безліч разів, вигукував прокльони, ляскаючи мітлою.

— Я залишуся, допоможу вам завантажити кухню, — сказав кухареві пан Яков.

— Їдьте з хлопцем, — відповів кухар.

Граф Лектер посадовив Мішу до фургона, там її обняв Ганнібал. Граф узяв у свої долоні обличчя Ганнібала. Здивований тремтінням батькових рук, Ганнібал зблизька задивився в очі графу Лектеру.

— Три літаки бомбили залізницю. Полковник Тімка каже, у нас є принаймні тиждень, якщо вони взагалі сюди дійдуть, а потім бої точитимуться вздовж головних доріг. Нам буде добре у хатинці.

Ішов другий день операції Барбаросса, гітлерівського бліцкригу крізь Східну Європу на Росію.

2

Берндт ішов попереду фургона по зарослій лісовій стежці й своєю короткою швейцарською алебардою зрубав галуззя, щоб не пошкодило коневі морду.

Пан Яков їхав на кобилі, із сидельними торбами, повними книжок. Йому незвично було сидіти верхи, коли траплялися низькі гілки, і він тулився до конячої шиї. Інколи просіка йшла круто вгору, тоді він спішувався, щоб разом із Берндтом, Лотаром і самим графом Лектером штовхати фургон. Гілки після них сходилися знову, ховаючи стежку.

Ганнібал вдихав запах розчавленої колесами фургона зелені й теплого волосся Міші, котра сиділа в нього на колінах. Він задивлявся на німецьких бомбардувальників, що пропливали вгорі. Смоги пари, що тяглися за літаками високо в небесах, скидалися на нотний стан, і Ганнібал мугикав сестричці музику, виписану чорними нотами їх вихлопів. Мелодія звучала нерадісно.

— Ні, — сказала Міша, — Анніба хай заспіває «Das Männlein»¹!

І вони разом заспівали про таємничого маленького чоловічка серед лісу, до них приєдналася нянька у хиткому фургоні, і пан Яков почав підтягувати зі своєї кобили, хоч як неприємно йому було співати німецькою.

¹ «Das Männlein im Walde» — німецька народна мелодія на слова Гофмана фон Фалерслебена, використана композитором Енгельбертом Гампердинком у його казковій опері «Ганзель і Гретель», поставленій у Веймарі 1893 р.